

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Адамова Ганна Володимирівна, 1984 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2006 році Одеський національний університет імені І.І. Мечникова за спеціальністю Мова та література (німецька), працює асистентом у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка, кафедрі філологічних дисциплін початкової та дошкільної освіти, Тернопіль, виконала акредитовану освітньо-наукову програму Освітні, педагогічні науки.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом № 119 від 23 квітня 2024 року Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, МОН України, м. Тернопіль, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради – Мар'яна СОКОЛ, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри іноземних мов, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка.

Рецензента – Юлія ГОЛОВАЦЬКА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і практики перекладу, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка.

Офіційних опонентів –

Леонід ЧЕРНОВАТИЙ, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша Харківський національний університет імені Василя Назаровича Каразіна.

Світлана АМЕЛІНА, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземної філології і перекладу, Національний університет біоресурсів і природокористування України.

Тетяна КОРОЛЬ, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загального мовознавства та іноземних мов, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

на засіданні «10» липня 2024 року прийняла рішення про присудження

ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка Ганні АДАМОВІЙ на підставі публічного захисту дисертації «Формування текстотвірної компетентності майбутніх філологів у письмовому перекладі публіцистичних текстів німецькою мовою» за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Дисертацію виконано у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка, МОН України, м. Тернопіль.

Науковий керівник – Ірина ЗАДОРОЖНА, доктор педагогічних наук, професор, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, проректор з наукової роботи та міжнародного співробітництва.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачкою досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. Дисертація виконана державною мовою, відповідно до вимог МОН, освітньо-наукової програми закладу, специфіки галузі знань та спеціальності. Дотримано вимог пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувачка має 14 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, що відображають основні наукові результати дисертації:

1. Адамова Г. В. Концептуальні та методичні засади організації процесу формування текстотвірної компетентності майбутніх філологів у письмовому перекладі публіцистичних текстів з німецької мови на українську. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 3 (31). С. 840–852. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3\(31\)-840-852](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3(31)-840-852).

2. Адамова Г. В. Особливості організації експериментальної перевірки ефективності методики формування текстотвірної компетентності майбутніх

філологів у письмовому перекладі публіцистичних текстів німецькою мовою.

Інноваційна

педагогіка.

2023.

№ 66.

C. 283–287.

DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/66.59>.

3. Адамова Г. В. Система вправ для формування текстотвірної компетентності майбутніх філологів у письмовому перекладі публіцистичних текстів німецькою мовою. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 3 (37). С. 49–58. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-3\(37\)-49-58](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-3(37)-49-58).

4. Адамова Г. В. Стан вивчення проблеми формування текстотвірної компетентності майбутніх філологів у письмовому перекладі. *Педагогічний альманах*. 2019. № 43. С. 123–127.

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили зауваження:

Мар'яна СОКОЛ – доктор педагогічних наук, професор кафедри романо-германської філології, завідувачка кафедри іноземних мов Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Без зауважень.

Юлія ГОЛОВАЦЬКА – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і практики перекладу, Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

1. Детально проаналізовану у розділі 1, підрозділі 1.1 історію розвитку та сучасний стан проблеми навчання письмового перекладу майбутніх філологів доцільно було б доповнити аналізом зарубіжного досвіду підготовки письмових перекладачів із визначеного метою дисертаційного дослідження жанру. Цінним, до прикладу, є багатолітній досвід Канади, Сполучених Штатів Америки та низки європейських країн, де підготовка письмових перекладачів є на високому рівні. Така інформація гармонійно доповнила б викладене авторкою на с. 32 дисертації.

2. У підрозділі 1.2, с.60 здобувачка наголошує на потребі аналізу керівних документів нормативної бази щодо регулювання перекладацької діяльності в Україні та за її межами, однак подана інформація (с.61-62) розкриває лише нормативні вимоги до професійної підготовки перекладачів в Україні та вимоги

вітчизняного ринку праці. Доцільно було б також проаналізувати міжнародні стандарти нормування перекладацької діяльності та підготовки перекладачів (ISO 17100-2015, ISO,20539:2019).

3. Беручи до уваги стрімкий розвиток програм автоматизованого перекладу, у запропонованій в підрозділі 2.2 групі вправ на аналіз та редагування текстів (с. 125) доцільно пропонувати студентам працювати не лише з програмами машинного перекладу, а й CAT-програмами.

Леонід ЧЕРНОВАТИЙ – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша Харківського національного університету імені Василя Назаровича Каразіна.

1. Навряд чи структура «вступна частина. основна частина та висновок» є особливістю лише публіцистичних текстів (с.85), оскільки її мають практично усі тексти академічного стилю. Це стосується і таких ознак тексту як «послідовність, об'єктивність і чіткість викладу інформації», які є бажаними не лише для публіцистичних, а і будь-яких інших (принаймні академічних) текстів.

2. У переліку основних трансформацій (с.83), що застосовуються при перекладі німецькомовних публіцистичних текстів. перераховані практично усі з них. Виникає питання: якщо ці трансформації є основними, то які з інших трансформацій не увійшли до цього списку? Крім того, видається, що калькування (у його традиційному змісті) навряд чи є трансформацією.

3. У назвах етапів формування текстовірної компетентності у письмовому перекладі (с. 141) спостерігається певна логічна неоднорідність. Якщо перші два етапи названо відповідно до змісту діяльності студентів на них (рецептивно-аналітичний та трансформаційний), то третій - відповідно до його порядку (завершальний).

4. Термінологічні проблеми спостерігаються і під час опису системи вправ. де в другій підсистемі передбачено формування лексичних і граматичних навичок перекладу (с.141-142), існування яких є сумнівним. якщо розуміти переклад як передачу сенсу тексту оригіналу засобами мови перекладу. В перекладі не перекладаються слова чи граматичні конструкції. а

передається сенс (ідея) вихідного повіломлення, який можна передати по-різному, безвідносно до граматичних лексичних засобів тексту оригіналу та їхніх потенційних відповідників у мові перекладу. А тому навряд чи можна говорити про лексичні чи граматичні навички перекладу. хіба що про перенесення лексичних чи граматичних значень тексту оригіналу в текст перекладу.

5. Висновок про ефективність запропонованої методики навчання логічно випливає з результатів експериментального навчання, однак порівняння її ефективності з «методикою, яку використовують викладачі у закладах вищої освіти» (с. 183) видається невдалим, оскільки така методика (в сенсі однакова для всіх) на сьогодні просто не існує.

Світлана АМЕЛІНА – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземної філології і перекладу, Національного університету біоресурсів і природокористування України.

1. У науковій новизні доцільно було б конкретизувати подальший розвиток, що його набули питання визначення ролі і місця текстотвірної компетентності у структурі професійної компетентності у перекладі.

2. Позитивно оцінюючи детальний розгляд дисеранткою стратегій, тактик і прийомів перекладу (підрозділ 1.1), зауважимо проте, що авторка обходить своєю увагою скопос-теорію, яка є однією з основних концепцій перекладознавства.

3. Бажано було б більш чітко означити критерії відбору текстів (с. 92- 93), відмежувавши їх від принципів, від яких, за словами авторки, вони є похідними. Йдеться про уточнювальні характеристики.

4. Дисертація тільки виграла б, якби дисерантка представила динаміку змін рівнів сформованості текстотвірної компетентності у вигляді діаграми, що більш чітко уточнило б досягнутий прогрес.

5. Вважаємо, що загальні висновки могли б бути більш сконцентрованими і менш розлогими, щоб уникнути надмірної деталізації, як, наприклад, щодо першого пункту, де досить детально вказано, зокрема, які основні положення віднесено до теоретичної бази дослідження, і описано стратегії, тактики і

прийоми перекладу.

Тетяна КОРОЛЬ – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української та іноземних мов, доцент кафедри загального мовознавства та іноземних мов, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

1. У підрозділі 1.3 першого розділу дисертації авторка звертається до опитування цільової групи студентів з метою з'ясування їхнього кола інтересів у перекладі німецькомовних публіцистичних текстів українською мовою та апелює до одержаних результатів при виборі інформаційно-аналітичних газетних статей як основного матеріалу навчання перекладу з метою формування їхньої текстотвірної компетентності. При цьому розгорнуті результати опитування розміщено лише в Додатку Г (с. 239-241). На наш погляд, дисертація лише б виграла, якби отримані дані з певними числовими показниками були наведені й прокоментовані в самому тексті.

2. Попри той факт, що всі розроблені дисертантою вправи базуються на текстовому матеріалі різнопланової тематики, що є беззаперечною перевагою запропонованої методики, не варто обмежуватися виключно жанром газетної статті інформаційно-аналітичного типу, оскільки, на наш погляд, формування текстовірної компетентності передбачає першочергову здатність майбутніх перекладачів аналізувати й відтворювати засобами мови перекладу структурно-композиційні й стильові особливості текстів різних жанрів і типів, що вимагає ознайомлення студентів і створення умов для опрацювання ними різножанрових текстів ще у процесі навчання.

3. У третьому розділі дисертації, інтерпретуючи результати післяекспериментального зりзу, Ганна Володимирівна цілком слушно пояснює порівняно низькі показники за критерієм передачі соціокультурного контексту браком відповідних вправ у запропонованій системі, якими її, на наш погляд, можливо доповнити саме за результатами проведеного експерименту вже на заключному етапі проведення дослідження.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» нічого членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Ганні АДАМОВІЙ ступінь доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки. Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Мар'яна СОКОЛ

